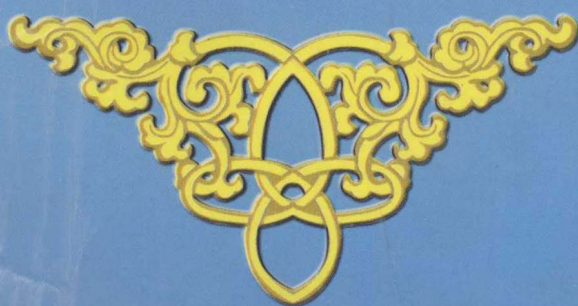

༄༅། བོད་ཀྱི་ཚེ་མ་རིག་གཤེན་བསྐྱར་གྱི་དབྱུང་བཟོད།

ཁྱིམ་མཁའ་གཏན་སོགས་ཀྱིས་བརྩམས།

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་།

བོད་བྱུ་ཚུ་མ་རིག་གཤེན་བཟུར་གྱི་དབྱེད་བརྒྱུད།

ཁྱི་བསམ་གཏན་སོགས་གྱིས་བཙམས།

མི་རིགས་དཔེ་ཁྱུན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

藏汉文学名著比较研究:藏文/山夫旦等著. —北京:
民族出版社, 2000, 9

ISBN 7—105—04115—3

I. 藏… II. 山… III. ①藏族—古典小说—文学研
究—中国—藏语 ②《红楼梦》研究—藏语 IV. I207.41
中国版本图书馆 CIP 数据核字(2000)第 47634 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

民族出版社微机照排 西宁民族印刷厂印刷

各地新华书店经销

2001 年 3 月第 1 版 2001 年 3 月北京第 1 次印刷

开本: 850×1168 毫米 1/32 印张: 8.125

印数: 0001—2000 册 定价: 13.00 元

该书如有印刷质量问题, 请与本社发行部联系退换

(总编室电话: 64212794; 发行部电话: 64211734)

ཚུམ་སྤྱིག་འགན་ཁུར་པ།

责任编辑：

མངོས་རིས་རྒྱལ་འགོད་པ།

装帧设计：

པར་བྱས་འགན་འཁུར་པ།

责任校对：

མགོན་པོ་དར་བྱས།

贡布达尔吉

རྟ་མགིན་སྤང་།

杨旦春

ཨ་ནན།

阿南

བོད་རྒྱ་ཚུམ་རིག་གཤེབ་བཟུར་གྱི་དབྱེད་བཟོད།

ཁྱི་བསམ་གཏན་སོགས་གྱིས་བཅམས།

*

མི་རིགས་དཔེ་སྟུང་ཁང་གིས་བསྟན་ཞིང་འབྲེམས་སྤེལ་བྱས།

(པེ་ཅིན་རྟ་མིང་ལི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ། སྤྱི་ཨང་100013

ཁ་པར་ཨང་གྲངས་64234411—6511)

མི་རིགས་དཔེ་སྟུང་ཁང་གི་སྤྱི་ཨང་དང་པར་སྤྱིག་ཁང་ནས་བསྤྱིགས།

ཐི་ཡིང་མི་རིགས་པར་ཁང་ནས་པར་བཏབ།

2001ལོའི་ཟླ་3པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྤྱིགས།

2001ལོའི་ཟླ་3པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐིངས་དང་པོ་བཟབ།

དེབ་ཚད། 850×1168 1/32 དཔར་ཤོག 8.125

དཔར་གྲངས། 0001—2000 དེབ་རེར་སྒོར། 13.00

དཀར་ཆག

1. བོད་ཀྱི་ཚུ་མ་རིག་གཤེབ་བསྐྱར་གྱི་དཔུང་བརྗོད།
..... ཁྱི་བསམ་གཏན། (1)
2. «གཞོན་ཟླ་དང་«ཐོག་མི»ཡི་ཚུ་མ་པ་པོ་གཤེབ་
བསྐྱར་གྱིས་དཔུང་བ། ཁྱི་བསམ་གཏན། (15)
3. «གཞོན་ཟླ»དང་«ཐོག་མི»ཡི་ཚུ་མ་པ་པོའི་འབྱུང་
འབྱུར་དཔུང་བ། ཁྱི་བསམ་གཏན། (29)
4. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ལས་ཆོགས་བཅད་ཀྱི་
ཟུ་ཚལ་སྐྱར་གྲེང་བ། ཁྱི་བསམ་གཏན། (41)
5. གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་ཟུ་ཚལ་སྐྱར་བརྟན་གྱི་འབྲི་བཞེངས་
སྐྱར་དང་དེའི་ཚུ་མ་སྐྱར་ས་ལ་དཔུང་བ། ཁྱི་བསམ་གཏན། (54)
6. བཀས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་གཉེན་སྒྲིག་ལས་ལྷགས་ལ་རྒྱབ་
གཏོང་བྱེད་མཁན་ཞིག་གི་སྐྱར་བརྟན། རབ་དགལ། (71)
7. གཞོན་ལུ་ཅ་པའི་ཡུས་ཀྱི་སྐྱར་བརྟན་བཀོད་འབྲི་
མདོ་ཅམ་གྲེང་བ། ཡ་ཤོ་ཟླ་བ་ཕུན་ཆོགས། (84)
8. མཛེས་མ་ལིན་ཏའི་ཡུས་ཀྱི་སྐྱར་བརྟན་སྐྱར་ཟིན་གྱིས་སྐྱ་
བཀོད་བ། འདར་ཆ་རྒྱུང་བདག་(90)
9. མཛེས་མ་ཞའོ་པའི་ཁྲའི་ཡི་སྐྱར་བརྟན་གྱི་ཁྲུང་ཆོས་

- རགས་ཅམ་གྲིང་བ། མཐའ་བ་བཀྲ་དོན། (97)
10. མངོས་མ་མང་ཞི་གྲིང་གི་སྤང་བརྟན་གྱི་བྱང་ཚས་
བརྗོད་པ། ལྷ་འབྲུམ་རྒྱལ། (106)
11. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ཀྱི་ཆོག་དོན་གྱི་ཉམས་ཅུང་བྲང་
གྲིང་བ་ཟླ་བ་གཞོན་ལུ་འཛུམ་འོད། ... སྒོམ་པ་བཀྲ་ཤིས། (114)
12. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ཀྱི་ཆོག་སྦྱར་ལ་
རགས་ཅམ་དབྱུང་པ། ཆོ་མཁར་རྒྱལ། (127)
13. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ལས་འཕྲོས་པའི་སྐད་ཆའི་
རྒྱ་ཅམ་— དཔེ་འཛིག་རགས་ཅམ་གྲིང་བ།
..... སྤྲིང་ལྷགས་རྒྱལ། (146)
14. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ཀྱི་མངོས་དབྱུང་རིན་ཐང་
རགས་ཅམ་གྲིང་བ། རྫོ་ཕྱིས་ཆེ་རིང་རྒྱལ། (154)
15. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ཀྱི་མཆོན་བྱར་བྲུང་ཅམ་
དབྱུང་པ། ཡུམ་སྐྱབས། (168)
16. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»ཀྱི་བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོའི་བྱང་
ཁུངས་སྐྱར་བཤད་པ། བརྟན་འཛིན་ཆེ་རིང་། (178)
17. «གཞོན་ལུ་ཟླ་མེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་»འགྱུར་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་
བྱང་བའི་ཡིག་རྒྱུར་གནད་དོན་སྐྱར་གྱི་དབྱེ་ཞིབ།
..... དཔེ་བསྟེན་ཆེ་རིང་། (191)

ཐོད་རྒྱ་རྩོམ་རིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་དབྱུང་བརྒྱུད།

ཁྱི་བསམ་གཏན།

དང་པོ། ཐོད་རྒྱ་རྩོམ་རིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་དོན་མཁྱེད།

དབྱུང་གཞི་འདིར་ཐོད་རྒྱ་རྩོམ་རིག་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ནས་རིག་གཞུང་སྣུལ་
ཕྱེབ་དང་མཆོམས་སྒྱུར་གཤེབ་བསྟར་གྱིས་དབྱུང་བརྒྱུད་གཙོ་བོས་ཉེ་ཞིབ་ཀྱི་
འཕྲུག་གི་གཞི་ཁྱོན་རྒྱ་ཆེར་སྒྱུར་གྱི་ཡིན། ད་ལྟོ་ཁོང་ཆགས་པ་དགོས་པའི་ཚུལ་
ཏུ་ལུས་ཡོད་པས། ཐོད་རྒྱ་རྩོམ་རིག་དབྱུང་བརྒྱུད་ནས་སྟན་པ་གསལ་བཅམས་
ཆོས་གཤེབ་བསྟར་གྱི་བསམ་འཆར་བཏོན་པ་ནི་ཐོངས་དང་པོ་རེད། དེ་བས་
གཤམ་ནས་གནད་འགག་འགར་ཞིབ་འཕྲུག་བྱས་ནས་གསལ་བརྒྱུད་བྱ་རེས་པ་
ཞེ།

དང་པོ། དབྱུང་གཞི་འདིར་ཐོད་རྒྱ་རྩོམ་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྟན་
ཡགས་ཆེ་ཞེས་སྒྲུ་རྩལ་གྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་བཅམས་ཆོས་དཔེ་ལེགས་ཅན་
འདེམས་སྐྱོང་བྱས་ཐོག ལོ་རྒྱུས་རིམ་བུར་གི་དབྱུང་འབྱས་བསྟར་ལེན་བྱས་
ནས་བཅམས་ཆོས་གཉིས་ཡན་པན་ཚུན་གཤེབ་བསྟར་གྱིས་ཞིབ་འཕྲུག་གི་
ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་རྒྱ་ཞེ། ལྟར་ཡོད་དབྱུང་འབྱས་ཀྱི་མང་གཞིའི་ཕྱིར་ནས་རིག་
གཞུང་གི་ཕྱི་རྩུར་ཕྱ་མོར་བསམ་གཞིགས་མཛད་དེ། རྩོམ་རིག་སྣུལ་ཕྱེབ་དང་
མཆོམས་སྒྱུར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཟད། ཆན་རིག་ཚད་ལྡན་གྱི་

ཐབས་ལམ་སྟུང་ནས་སྣ་འཛོམས་ཀྱིས་ཞིབ་དཔྱད་གཏོང་བ་རྒྱུ་ཡིན།

གཉིས་པ། བཅམས་ཆོས་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱབ་སྐྱོང་ས་དང་། རྒྱུག་གཞི། སྐད་ཆ་དང་ཆོག་སྟོར། མི་སྣ་དང་དམངས་སྲོལ་བཅས་ཚུགས་སོ་སོ་ནས་གཏིང་ཟབ་པའི་དཔྱད་སྒྲིབ་མཛད་དེ། ཞིབ་འཇུག་གི་རྒྱན་དེ་གཏིང་ཟབ་པའི་ཚུགས་སུ་སྡེ་བྲིད་ཡོང་བར་བྱེད་རྒྱུ་དང་། ཡང་ན། རིག་གནས་ཁོར་ཕུག་དང་། བསམ་སྒྲུལ་འབྱུང་འགྱུར། གོ་སྟོང་། གུན་སྟོང་མཛེས་དཔྱད་ཀྱི་ཉ་ཉར་ས། བྲགས་སྟན་གྱི་བྱུང་ཚད། རྒྱུ་གར་གྱི་རྒྱ་ཆ་བཅས་ཚུགས་ཡོངས་ལ་ཕན་ཚུན་ཞིབ་བརྟུར་གྱིས་པལ་ཆེར་མཉམ་མཐུན་མཉམ་སྒྲུབ་གི་རང་བཞིན་ཐོན་དགོས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། གཞུང་དྲང་བ་དང་། རྟོན་བདེན་པ། དཔའ་ཆེ་བ། འཆི་བར་མི་སྐྱག་པ། དམངས་བསམ་རྒྱལ་གཅེས་སོགས་མང་ངོ་། །

གསུམ་པ། བཅམས་ཆོས་གཉིས་གཤེད་བསྟར་བྱེད་པར་འགོག་གནད་འགའ་ཡོད། གཅིག་ནི་བཅམས་ཆོས་དཔེ་ལོགས་ཅན་དང་སྟན་འགས་རྒྱན་རིང་ལྡན་པ་སྟེ། མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་རིག་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་དཔྱད་བརྒྱུད་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པའི་བཅམས་ཆོས་བྱང་འཕགས་ལྟར་ཡོད་པའི་དགོས། གཉིས་ནི་རིག་གཞུང་དང་རྒྱ་ཆ་ལ་གྱི་རང་བཞིན་མངོན་པར་གསལ་བ་སྟེ། ཆོས་རིག་གཤེད་བསྟར་གྱི་དབྱེད་འབྲས་ཡོད་པ་མང་བཞུན་མཛད་དེ། དེའི་སྟེང་ནས་རིགས་ལམ་གསར་བ་སྟེན་ཏེ། རིག་གཞུང་དང་རྒྱ་ཆ་ལ་གྱི་ཁྲུངས་གསལ་འདོན་གྱིས་གསར་གཏོང་རང་བཞིན་དང་དཔེར་མཚན་ལོས་པར་བྱ་དགོས། གསུམ་ནི་ཐོད་རྒྱ་རྒྱ་ཆ་ལ་བཅམས་ཆོས་གཤེད་བསྟར་གྱི་དབྱེད་གཞི་འདི་དངོས་ཐོག་བདེན་འཆོལ་གྱིས་འདོན་སྟེལ་མཛད་ན། ཐོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་སྐྱལ་མ་དང་འགྲུགས་རྒྱུན་འདོན་པའི་དོན་སྟེང་མཆིས་པས། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གང་ས་ནས་དོ་སྣང་དང་གཅིགས་ཆེར་འཛིན་

ངེས་ལ། གྱི་ཚཱ་མིག་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཕན་འབྲས་ཀྱི་མི་ཉུང་བ་ཐོན་ཐུབ།

གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་ཚཱ་མིག་གཤེབ་བསྟར་ལ་ཆ་སྤྲོད་འཛུལ་པ།

བོད་ཀྱི་ཁ་དཔེར། གཞན་ལ་བཟུང་བའི་མིག་ཡོད་ཀྱང་། ། རང་ལ་
བཟུང་བའི་མི་ཁོང་དགོས། ། ཞེས་པ་ནང་བཞིན། ། བཅམས་ཚཱ་མིག་གཤེབ་བསྟར་
གྱིས་བཟུས་ན་གཞན་ཚཱ་མིག་ལེགས་ཆ་མཆེན་ཞིང་རང་ཚཱ་མིག་ཞན་ཆ་ཤེས་པས་
ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཡིག་རིགས་མི་གཅིག་
པའི་བཅམས་ཚཱ་དང་བསྟར་ཅི་བྱུང་བུས་ན་ལེགས་ཆ་བསྟུ་ལེན་དང་ཞན་ཆ་
གསལ་བར་ཤེས་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཚཱ་མིག་གི་སྟན་ཀླགས་འཛུལ་གྱིང་
ཚཱ་མིག་ལ་བྱུང་བར་བྱུང་བའབྲས་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོང་། དེ་ལྟ་བུའི་བོད་ཀྱི་བཅམས་
ཚཱ་གཤེབ་བསྟར་གྱི་ཆ་སྤྲོད་ནི་ཁྲུ་ནས་འུ་ཅག་ལ་འཛུལ་ཡོད་པ་སྟེ།

དང་པོ། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྔ་སྔལ་རྗེས་འདུག་ཡོད་པ། “སྔ་
རན་མེའི་ཚཱ་མིག་གཤེབ་བསྟར་རིག་གཞུང་ཚཱ་མིག་ཁག་གི་སྤྱི་ཚབ་མི་སྟེ།
ཐུན་ཏི་ཀེན་(梵第根)དང་ཅ་ལེའི་(伽列)གཉིས་ཀྱིས་ལུགས་སྤྱི་ཞིབ་འདུག་(影响
研究)གཙོར་འཛིན་པ་སྟེ། ཚཱ་མིག་བཅམས་ཚཱ་གཉིས་པན་བར་གྱི་དོན་
དངོས་འབྲེལ་བ་ཉམས་འཛིག་བྱེད་པ་ལས། ཚཱ་མིག་གི་མཛེས་དབྱིད་སྟེ།
ཅལ་ལ་དོ་སྤྲང་མི་བྱེད་ཅིང་། ཐུན་ཐུན་གྱི་བསམ་གཞིགས་ལྟར་ཅལ་ཁབ་མི་
འདྲ་བའི་ཚཱ་མིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་དབྱེད་བཞི་དང་ཐུན་ཐུན་འཛིན་མཛད་ལ།
ཅུང་ཆ་ཆང་བའི་སྟེན་ནས་གཤེབ་བསྟར་དབྱེད་བཞི་དང་གྱི་རིགས་ལམ་སྐང་ས་དང་
པོར་ཅལ་ཁབ་མི་གཅིག་པ་དང་མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་ཚཱ་མིག་སྟེང་དུ་བཞོལ་
སྟོང་མཛད་དེ་ཚཱ་མིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་རིགས་གཞུང་གསར་གཏོད་བྱས་ཏི་
མཛད་རྗེས་ཆེན་པོ་བཞག་..... ཏུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་ལོ་རབས་ལྔ་བ་ཅུར་ཉི་བ་

ན། ཨ་མེ་རི་ཁའི་ལེ་ན་མེ་ལའི་ཁི་(雷纳·韦勒克)སྐགས་ཀྱིས་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཚྭ་
རིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་ནང་དུ་རྩ་རན་མེའི་ཤུགས་སྐྱེན་ཞིབ་འཇུག་གི་ལམ་དུ་མ་
ཞུགས་པར་རིགས་ལམ་གཞན་ཞིག་བསྟེན་སྟེ། དུས་རབས་འདྲིའི་ནང་རྒྱལ་
ཁབ་སོ་སོའི་བར་དཔལ་འཕྱར་ཆབ་སྲིད་རིག་གནས་བརྩི་སྲོལ་ཆེ་མང་དང་།
རྩ་མེ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཚྭ་རིག་གཤེབ་བསྟར་ལ་ཤུགས་སྐྱེན་ཞིབ་འཇུག་གི་ལག་
ལེན་བརྒྱན་ཐོག ལེ་ན་མེ་ལའི་(雷纳·韦勒)སྐགས་ཀྱིས་ཚྭ་རིག་ཆ་མཉམ་
ཞིབ་འཇུག་(平行研究)གི་གཞུང་ལུགས་བཏོད། གཞུང་ལུགས་དེར་སྐྱེན་ལྡན་
བསམ་གཞིགས་ལྟར་རྩ་མོ་གཤེབ་བསྟར་གྱི་དཔྱད་པས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་
མི་འདྲ་བའི་ཚྭ་རིག་ཞིབ་འཇུག་སྐྱེན་འཛིན་མཛད་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་
བརྒལ་དེ་ཨྲག་སྟུགས་བསམ་གཞིགས་བཞེད་ནས་ཆ་མཉམ་ཞིབ་འཇུག་ལྟེན་
ཐབས་བཏོད་པ་སྟེ། བརྒམས་ཚེས་རིགས་གཉིས་ཡན་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་
མེད་པའི་སྐྱར་གཤེབ་བསྟར་ལྟེན་པ་དང་། ཚྭ་རིག་དང་རིག་གཞུང་གཞན་
དག་གཤེབ་བསྟར་མཛད་པས། ཚྭ་རིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་མཛོད་ལྗང་ཆེར་
ཕྱིན་ཞིང་། ཤུགས་སྐྱེན་ཞིབ་འཇུག་གི་ཀྱངོག་འགག་ལམ་ནས་ཆ་མཉམ་ཞིབ་
འཇུག་གི་འོད་ལྡན་ཡངས་ལམ་དུ་སྟོན་སྟེ། ཨོ་རབས་རྒྱལ་ཅའི་སྐབས་ལྟར་གྱི་
སྤུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚྭ་རིག་གཤེབ་བསྟར་གྱི་ཐོག་མར་སྟེབས་ཤིང་། ཁོ་
ཚོས་རྩ་རན་མེའི་ཤུགས་སྐྱེན་ཞིབ་འཇུག་དང་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཆ་མཉམ་ཞིབ་འཇུག་
ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ཤིང་། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་ཚྭ་རིག་
གཤེབ་བསྟར་གྱི་དཔྱད་གཞི་བཏོན་ནས་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྲབ་ཁོངས་མཛོད་
གསལ་དུ་བཏང་།”

“ ཨོ་རབས་བརྒྱལ་ཅའི་སྐབས་རྒྱ་ཡིག་གི་ཚྭ་རིག་གཤེབ་བསྟར་དེ་
རིགས་གཞུང་གསར་བ་ཞིག་གི་རྒྱལ་དུ་མགོ་རྒྱགས་ཤིང་། རྩ་མེ་སྤུ་གསལ་གྱི་
ཀྱབ་འབྲས་བསྟེན་ལུས་པ་དང་། སྤུ་ལེན་གྱི་ཚྭ་རིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་སོ་

རྒྱལ་ཁྲིམ་པའི་བྱེད་ཆོས་གཞིར་ས་སྤྱོད་ཅིང་། སྤྱོད་ས་པ་ཆེན་པོས་ལུབ་
མྱིང་གཙོ་སྤྱོད་ལས་བཀལ་ཏེ། འཛམ་གླིང་ཤར་ལུབ་སྤྱོད་ས་གཉིས་ཀྱི་ཚོམ་རིག་
གཤིབ་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་དེ་རང་རྒྱལ་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་གྱི་གཙོ་གནས་སུ་འཛིན་
པའི་རྒྱལ་གཞི་བཀོད་ནས། འཛམ་གླིང་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཆོག་ས་པར་བྱུང་།

རང་རྒྱལ་ནི་མི་རིགས་ལྔ་བསྟར་དུ་གཏོང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།
མི་རིགས་གྲངས་ཉུང་མི་མོས་ཕྱི་རྒྱལ་ཚོམ་རིག་གི་མཛེས་ཆ་ན་མས་བསྟེ་ལེན་གྱིས་
རང་རིགས་ཚོམ་ཚལ་ཡག་ཐོག་རྒྱན་སྦྱར་བྱེད་དཀོས་པའི་ཕྱིར། དཔྱད་ལྗོན་
མང་པོ་ཞིག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་གྱི་ཉམས་སྦྱང་
དང་། བསམ་གཞིགས་བྱེད་སྐབས་ཚུར་ལེན་མཛད་དེ། ཕྱི་རྒྱལ་ཚོམ་རིག་
དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་བྱས་པས། འདིའི་སྐོར་
གྱི་སྤྱོད་ཆ་གསལ་པ་ལས། རང་རྒྱལ་ཤར་ལུབ་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་གྱི་རྒྱལ་
བཀོད་སྤྱོད་ཁ་ཁྱོན་དང་ཆ་ཆང་དུ་བཏང་།”①

གཉིས་པ། ལག་ལེན་གྱི་ཆ་ནས་མང་གཞི་བརྟན་པོ་ལྡན་པ། ཕྱི་མ
1989 ལོའི་ཟླ་ལྔ་པའི་ནང་། བྱང་དབྱང་མི་རིགས་སྤྱོད་ས་ཆེན་མོའི་དཔེ་
སྤྱོད་ཁང་ནས་ཐོངས་དང་པོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན་པའི་《བྱང་ཁོའི་མི་རིགས་སྤྱོད་
ཚོམ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་》ཞེས་པའི་རྒྱ་ཡིག་དེབ་རྒྱུང་དེའི་ནང་
དུ། དཔྱད་ཚོམ་ཉི་ཤུ་སྟེ་རང་རྒྱལ་མི་རིགས་སྤྱོད་ཚོམ་དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཚོམ་
རིག་གཤིབ་བསྟར་མཛད་དུང་། དེར་ཚོམ་རིག་ཞིབ་བསྟར་གྱི་གཞུང་ལུགས་
དཔྱད་ཚོམ་གཉིས་ནས་གསལ་བཟོད་བྱས་ལ། བོད་ཀྱི་ནང་དོན་དང་འབྲེལ་
པའི་དཔྱད་ཚོམ་མང་ཅམ་བཀོད་དེ་གཤིབ་བསྟར་མཛད་འདུག

2. ལྷོ་མཐུན་ཐའོ་ཞིའུ་ལུང་(鹿修宏) གི་《རང་རྒྱལ་མི་རིགས་སྤྱོད་ཚོམ་
དང་ཕྱི་རྒྱལ་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་གྱི་དོན་སྤྱོད་》ཞེས་པའི་ནང་། 《ལའོ་མི་

མོ་འུ་དང་ཀུ་འུ་ལི་ཡེ་»དང་«ཐ་དང་ཆ་ཡི་གཏམ་རྒྱད་»ཞེས་པ་གཉིས་དཔེ་
 རྒྱངས་ནས་ཏ་ཏི་ཡི་ཡའི་རྒྱར་གར་ལྷ་ཚོམ་དང་བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་གཏམ་རྒྱད་
 གཤིབ་བསྟར་མཛད་ཅིང་། ཡང་ཚོམ་གཞན་«ཨའེ་ལའེ་ཆི་སི་གསར་མ་»
 དང་«མགས་བ་དང་སྤུ་མོ་»ཞེས་པ་གཉིས་དཔེར་རྒྱངས་ཏེ། རྒྱ་རན་སེ་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུད་གཏམ་དང་བོད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱད་གཤིབ་བསྟར་མཛད། རྒྱ་
 བསྟན་ཉེ་ཤིན་ཀྱང་། (裁判)ཡིས་«ཡི་ཡི་ཡ་ཐེ་»དང་«ཤེ་རྒྱར་»ཞེས་པའི་ནང་གི་
 ལྟ་དང་དཔལ་བོ་དབྱེད་པ་ཞེས་པའི་ཚོམ་དུ་ཞི་ལའི་ལྟ་རྒྱར་དང་བོད་ཀྱི་ཤེ་རྒྱར་
 གཤིབ་བསྟར་མཛད། རྒྱ་མཐུན་ཡི་ཁྱུ་མིང་(叶緒民)ཤིས་«ཡུང་གི་ཤངས་
 ཏུང་མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་བོའི་ལྟ་རྒྱར་དང་ཐི་རྒྱལ་ཀྱི་དཔལ་བོའི་ལྟ་རྒྱར་གཤིབ་
 བསྟར་སྐོར་གྱི་དབྱེད་པ་»ཞེས་པའི་ཚོམ་ནང་དུ། ལྟ་རྒྱར་བཞེ་རྒྱགས་བྱས་
 བས་བོད་ཀྱི་ཤེ་རྒྱར་དང་རྒྱ་གར་རྒྱ་མ་ཏའི་རྟགས་བརྒྱད་འདུས་ཡོད། ཡང་།
 རྒྱ་མོ་1993 ལོར་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་རྒྱུད་ཆོ་རྒྱུད་ནས་བསྐྱེདས་ཤིང་སི་ཁྲོན་མི་
 རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བཅུ་བ་པ། ཚོམ་པ་པོ་རེན་ནའེ་ཆང་(任乃
 强)ཤིས་ལེ་ལྷ་བརྟའི་ཁོན་དུ་མཛད་པའི་«བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་གྱི་རྒྱར་»ཞེས་
 པའི་ནང་། ཤེ་རྒྱར་ལས་«རྟར་ཁྱིང་གཡལ་འབྱེད་»སྐགས་རྒྱ་ཡིག་གི་«རྒྱལ་
 ཁབ་གསུམ་གྱི་རྒྱར་»དང་གཤིབ་བསྟར་མཛད། ཤོང་གི་དཔེར་བརྒྱད་འདི་ལྟ་
 ཏུ་ད་དུང་མི་ཏུང་བ་མཆིས་པ་ལས། བོད་རྒྱ་སྟོན་གསུམ་བཅམས་ཆོས་གཤིབ་
 བསྟར་ལ་ཟང་གཞི་བཟན་པོ་རྟགས་ཤིང་། ཞིབ་འཇུག་གི་རིགས་ལམ་རྒྱ་ཆེར་
 བསྐྱེད། རོན་ཀྱང་། དབྱེད་འབྲས་འདི་དག་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་ལ་ནང་དོན་གྱི་ཆ་
 བས་ཀྱང་དམངས་ཚོམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ལས་བཟལ་མེད་པས། ཚོམ་པ་པོའི་
 རྒྱར་ཚོམ་དང་ཚོམ་རིག་དཔེ་ལེགས་ཅན་གྱི་རྟགས་ལ་གཤིབ་བསྟར་ཆ་ཅིམ་ཡང་
 གནང་མེད།

3. ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་འཕ་དགུ་བརྟན་བརྒྱུད། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་

ཅེས་པ་ས་ཁུབ་རྩི་ཁུབ་ཏུ་སྤང་བས། བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་ཅན་མཛུགས་རིག་པུལ་ཏུ་
 བྱུང་བ་མང་པོ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྟར། དཔེར་ན། «བཀའ་ཆེ་མས་ཀ་ཁོལ་མ་»དང་།
 «སྤྲ་བྲང་བཀའ་ཤིས་འཁྲིལ་གྱི་གདན་རབས།» «དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་རྒྱ་.....
 དབྱངས།» «མདོ་སྟོན་ཆོས་འབྱུང་།» «ལམ་རིམ།» «སྟགས་རིམ་»སྟགས་
 སྤ་ཏི་ཆ་ཚད་ལྟན་པ་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ཡིག་ནས་བོད་ཡིག་ལ་བསྟར་
 བའང་། དཔེར་ན། «ཐོག་མི»དང་། «རྒྱ་རྟོགས་གཏམ་རྒྱུད་» «རྒྱལ་ཁབ་
 གསུམ་གྱི་སྤྱང་»སྟགས་ཤིན་ཏུ་མང་། འདི་དག་ཆང་མ་གཤིབ་བསྟར་གྱི་གཞི་
 ཡིན་ཞིང་། གཞན་གྱིས་གཤིབ་བསྟར་བྱེད་ཏུང་ན་ང་ཆོས་གཤིབ་བསྟར་བྱེད་
 མི་ཏུང་བའི་རྒྱ་མཆན་ཅི། ད་མོའི་ཟླ་གསུམ་པའི་ནང་། ཁོ་མོའི་«ཐོག་མི»
 དང་«གཞོན་ཟླ་»གཤིབ་བསྟར་གྱིས་དབྱད་པ་ཞེས་པ་དང་། ཟློ་མཐུན་རྒྱལ་
 མཆན་ཆེ་རིང་གི་«ཤེ་སར་སྤྱང་»དང་«རྒྱན་ཡིན་རྟོགས་བརྗོད་»གཤིབ་བསྟར་
 ཞེས་པ་དང་། ཟློ་མཐུན་རྒྱལ་མ་ཆེ་རིང་གི་«ས་སྤྱུ་ཡིགས་བཤད་»དང་«ལུང་
 གི་སྟན་ངག་»གཤིབ་བསྟར་ཞེས་པ་དང་། ཟློ་མཐུན་རྒྱལ་མོའི་«བོད་རྒྱ་རྩི་
 ཅོམ་ལས་རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་པར་གཤིབ་བསྟར་»ཞེས་པ་སྟགས་དབྱད་གཞི་ན་
 མང་བའོ་ན། ཟློ་ཤ་ཆེན་མོའི་བྲིད་གཙོ་མང་པོ་ཆོགས་སར་གླིང་མོལ་ཐངས་
 ཤིག་བའོ་ན་པས། དེར་ལ་ལས་བོད་རྒྱ་ཅོམ་རིག་གཤིབ་བསྟར་ལ་སྤྱི་ཆོགས་
 འཕེལ་རིམ་དང་། ཡོ་རྒྱས་ཀྱི་འབྱུང་ཆུབ། རིག་གནས་གཞི་རྩ་བཅས་གང་
 གི་ཆ་ནས་གཤིབ་བསྟར་གྱི་གཞི་མེད་པར་སྒྲུས་པ་ཡིན། ཁོང་ཆོའི་བཞེད་ཚུལ་
 འདི་དག་ལ་སྟོགས་ཤིང་སེམས་པའི་སྦྱོར་བྱུང་བ་སྟེ། མཐར་གཏུགས་ན་རྒྱ་ཡིག་དང་
 རྒྱ་ཡིག་གཤིབ་བསྟར་བྱེད་ཏུང་ལ། བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གཤིབ་བསྟར་བྱེད་
 མི་འོས་འདོད། རྒྱ་མཆན་ནི་ཁོ་ཆོས་བོད་ཡིག་གི་བསྟན་པ་ཅན་དཔེ་ལེགས་
 ཅན་ནས་རྩི་རྒྱུང་རྒྱ་པར་བཞག ཀ་ཁ་ཅམ་ཡང་མི་ཤེས་པས་བོད་ཀྱི་རིག་
 གནས་ལ་གཏིང་ཟབ་བག་ཆགས་གལ་ཡོད་དེ་མེད་དོ། །

༡. ཉལ་གི་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཡུང་ལྷ་ཆང་འཛམས་ཤོས་ཆོག་ས་
ཐངས་གསུམ་པ་ཆོག་ས་ཚུན་གྱི་མོ་དོ་ཉི་ཤུའི་རིང་ལ། ལུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་
སྤྲོད་ཁོ་ནས་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མ་བརྒྱ་ལྷག་དང་། སློབ་ལྷ་ཆེན་མོ་བ་ཆོག་སྤྲོད་
ལྷག་སྤྲོད་བཟུང་མཛད། ལུལ་ཡོངས་ལ་བོད་ཡིག་ཆེད་གཉེར་འཛིན་གྱི་ལྷན་
པའི་མི་རིགས་སློབ་སྤྲོད་བཅུ་ལྷག་ཡོད་པས་ཉལ་མཐའ་སློབ་ལྷ་ཆེན་མོ་བ་ཡན་
ཆོག་གི་ལྷག་སློབ་མཐའ་ཕྱིན་ཏེ་ལས་རིགས་མོ་མོར་རང་ལུས་འདྲོན་བཞིན་ཡོད།
ར་ཆོར་ཅིས་གངས་ལྷང་ན། བཅོ་རིམ་སློབ་སྤྲོད་གི་བོད་ཡིག་དཔེ་བྲིད་ལ་སྐད་
གཉིས་བྲིད་ཐབས་སྤེལ་བ་ནི་བྲིད་ཆན་རེ་རེའི་སྤྲོད་ན་མེད། དཔེ་བྲིད་བཞོད་
སྤྲོད་སྤྲོད་ནས་མཆོན་པ་ཡིན། དཔེར་ན། ཞིབ་འཇུག་སློབ་མར་མོ་གསུམ་
རིང་སློབ་སྐྱར་བཞི་བཅུ་ལྷག་ཡོད་དགོས། དེ་ལས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་བྲིད་དང་
མཐའ་ཕྱིན་དཔྱད་ཚོམ་བཅས་བརྒྱ་ཆའི་རྣམས་ཅིན་ལ། དཔྱིན་ཡིག་གི་དཔེ་
བྲིད་ཅིས་པའི་རྒྱ་ཡིག་བྲིད་ཆན་བརྒྱ་ཆའི་བཞི་བཅུ་ཅིན། སློབ་ལྷ་ཆེན་མོ་བར་
མོ་བཞིའི་སློབ་སྐྱར་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་ཡོད་པ་ལས་བརྒྱ་ཆའི་ར་ལྷ་བོད་ཡིག་
ཡིན་ལ། བརྒྱ་ཆའི་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྷ་རྒྱ་ཡིག་གི་སྤྲོད་ནས་བྲིད་བཞིན་གང་ལ།
དེས་ན། ཡིག་རིགས་སྐད་གཉིས་མཆོན་པའི་མཐོ་རིམ་སྤེལ་ཡོན་ཅན་ཆོག་གི་
ཡན་མཆིས་པ་རྣམས་ལ་ཚོམ་རིག་གཤིབ་བཟུར་གྱི་ཆ་རྒྱུན་འཛམས་པོ་ལྷག་ཏུ་
ཡོད་པས། ར་ཆོར་དོ་ནོངས་དགོས་དོན་ཅི་ཡང་མི་འདུག།

གསུམ་པ། དཔྱད་ཐབས་ཀྱི་ཆོན་ས་གསར་ཉིད་སྤྲོད་མར་མཆིས་པ།

༢. བོད་ཀྱི་གཞུང་གི་དཔྱད་ཐབས་བརྗོད་པ་སྟེ། ས་པ་ཏ་གྱི་«མཁས་
འཇུག་» ལས། བཏོ་དོན་སྤྱི་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །དགོས་པ་བཟུས་པའི་དོན་
བཅས་དང་། །ཆོག་དོན་བཅས་ཤིང་མཆོམས་སྤྱར་བཅས། །བཀལ་ལན་བཅས་
ཏེ་བསྐྱད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས། «མཁས་འཇུག་རྣམ་བཤད་» ལས།
འགྲེལ་བ་ནི། སྤྱི་ལྷ་ཕྱི་མཆོམས་སྤྱིར་བ་དང་། དོན་པན་ཚུན་མཆོམས་སྤྱིར་

བའོ་ཞེས་པ་ནས། མཚམས་སྐྱར་ཏེ་བཤད་པར་བུའོ་ཞེས་པའི་བར་ཏེ།
 དང་པོ་ནི། གཞུང་གི་ཆོག་དོན་ལྟར་བཟོད་པའི་རྩས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྲེན་
 མི་རྩས་པ་འཇམ། གལ་ཏེ་རྩས་ཀྱང་དངོས་སུ་མི་གསལ་བའཇམ། ཆོག་སྐྱོར་
 བའི་ཚུལ་དཀའ་བ་འགའ་ཞིག་ཆོག་སྐྱེའི་དོན་འདི་ལྟར་འབྲེལ་ཞེས་བཟོད་པ་
 རྟེ། དཔེར་ན། དེ་སྐྱར་མེད་ཀྱང་བཟོད་འདོད་ལས། ། དེ་ཡི་དོན་ནི་
 རྟོགས་པར་འཇུར། ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོག་དངོས་སུ་མ་སྐྱར་ཡང་
 འགའ་ཞིག་བཟོད་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ཡང་ཡོད། འགའ་ཞིག་དངོས་ཤུགས་
 ཀྱི་སྟོན་ནས་རྟོགས་པ་ཡང་ཡོད། གཉིས་པའི་དོན་ནི། བདོར་བཟུན་རྩས་
 པར་བཤད་པ་འཇམ། ། འགལ་འབྲེལ་གྱི་སྟོན་ནས་མཚམས་སྐྱར་བྱེད། །
 ཅེས་སོགས་ཏེ། དེ་ལྟར་མདོར་བཟུན་ནས། དེ་ཉིད་རྩས་པར་འཆད་ཅེས་
 པ་ལྟ་བུ་འཇམ། འགལ་འབྲེལ་གྱི་སྟོན་ནས་མཚམས་སྐྱར་བར་བྱེད་དེ། དཔེར་
 བ། དེ་ལྟར་སྐར་བུ་བཤད་ནས་གཉེན་པོ་འཆད་ཅེས་བུ་བའཇམ། རྩ་བཤད་
 བས་འབྲས་བུ་འཆད་ཅེས་བུ་བ་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་བཞོད་པ་འཇམ། གཞུང་དུ་
 དངོས་སུ་མ་བཞོད་ཀྱང་བྱང་། འཐད་པའི་སྟོན་ནས་མཚམས་སྐྱར་ཏེ་བཤད་
 པར་བུའོ། ། འདི་དག་གི་དཔེ་ནི་སྟོབ་དཔོན་སེང་གི་བཟང་པོས་«རྣམ་
 བཤད་རིག་པའི་འབྲེལ་བ་དོན་གསལ་»དུ། དཔོན་པའི་སྟོན་ནས་མཚམས་
 སྐྱར་བ་དང་། བཀལ་ལན་གྱི་སྟོན་ནས་མཚམས་སྐྱར་བ་དང་། དྲི་བའི་སྟོན་ནས་
 མཚམས་སྐྱར་བ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བུའོ། །«རྣམ་
 བཤད་རིག་པ་»ལས། རྣམ་གྲངས་ཀྱིས་བཤད་པ་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་
 བཤད་པ་དང་། དེས་ཆོག་གིས་བཤད་པ་དང་། རབ་དུ་དབྱེ་བས་བཤད་པ་
 རྟེ་བཞི་བཞི་བཤད་པ་ལས། དང་པོ་ནི། ཀྱན་རྒྱ་བཟང་པོ་ནི་སངས་རྒྱས་
 སོ། ། པརྫོང་གཉེན་ནི་ཉི་མའོ། ། བདུད་ཚིའི་འོད་ཅན་ནི་རྩ་བའོ་ཞེས་
 པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། ཚས་ཀྱི་སྐུ་ནི་ཤེས་བྱའི་སྐྱིབ་པ་མ་ལུས་པ་སྐངས་

པས་གནས་ལྟར་པའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་
མཐུན་པས་ན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བཞི་བ་ནི། ཚད་མ་ནི་
མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དབག་པའོ། ། ཡེ་ཤེས་ནི་མེ་ལོང་ལྟ་བུ་ལ་སྐྱེས་པ་
ལྟོ་ཞེས་པ་②ལྟའོ། ། འདིར་གཞུང་ལུགས་གསུམ་ནས་དྲངས་པ་དག་
གཞུང་འཆད་པའམ་སྤྱི་བའི་ཐབས་དམ་པ་ཡིན་པོད། འོན་ཀྱང་། ཚུལ་
རིག་གཤེབ་བསྟར་ལ་སྤྲོན་པའི་དབྱེད་ཐབས་དངོས་ལྷགས་གང་རུང་གིས་བྱུར་
ལྟ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་གཞི་ལགས་སོ། །

༡. ཚུལ་རིག་གཤེབ་བསྟར་དང་བསམ་གཞིགས་བྱེད་ཐབས་སྒྲིབ་བ་
དབྱེད་ཚུལ་ལས་སྒྲོ་མཐུན་ཁྱིན་ཚོུ་ཁྱིང་(陈寿成)གྱིས་བསྟན་དོན། “ ཚུལ་རིག་
གཤེབ་བསྟར་གྱི་དབྱེད་བརྒྱུད་དོན་ཡོད་ཅིག་ཡོད་བའི་བྱིར། བསམ་གཞིགས་
བྱེད་སྒྲུངས་ལ་ང་ཚོས་སྟོལ་རྒྱུན་གྱི་བསམ་གཞིགས་བྱེད་ཐབས་ལས་པན་ཡོད་ཀྱི་
རྒྱ་ཆ་དང་ཐོལ་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་དགོས་ལ། ལུབ་སྒྲིབ་གི་བསམ་གཞིགས་བྱེད་
ཐབས་ལས་བདེན་འཛིན་གྱི་སྒྲིབ་ཡང་བསྟུ་ལེན་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། དེ་
དག་ལ་གསར་གཏོད་དང་ཁུད་འཕགས་ཤིག་ཡོད་དགོས་”ཞེས་ཆན་པ་བཞིར་
ཐེས་ནས་བསྟན་པ་སྟེ། ① རྒྱུན་ལྡན་བསམ་གཞིགས་དང་དེ་ལས་སྟོན་པའི་
བསམ་གཞིགས་གཤེབ་བསྟར། ② བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་ཕྱ་ཞིབ་ཀྱི་བསམ་
གཞིགས་གཤེབ་བསྟར། ③ ཚད་འཇལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་རོ་པོ་གཏན་འཁེལ་གྱི་
བསམ་གཞིགས་གཤེབ་བསྟར། ④ ཚུགས་རེས་པ་དང་ཚུགས་ཡོངས་རྟོག་
ཞིབ་ཀྱི་བསམ་གཞིགས་གཤེབ་བསྟར།

“ ཁོང་གསལ་རྒྱུན་ལྡན་དང་དེ་ལས་སྟོན་པ། རྒྱ་ཆེ་བ་དང་ཕྱ་ཞིབ།
རོ་པོ་དང་ཚད་འཇལ། ཚུགས་རེས་པ་དང་ཚུགས་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་གཞིགས་
བྱེད་ཐབས་ཆང་མ་པན་རྒྱུན་འཁེལ་བ་ཡོད་དེ། ཐོག་མར་དེ་ཆོ་གཅིག་ལ་
གཅིག་བརྟོས་ཀྱིས་པན་རྒྱུན་ཆོད་འཛིན་བྱེད། དཔེར་ན། རོ་པོ་གཏན་

འཁོལ་དེ་ཆད་འཇལ་དཔྱེ་ཞིབ་ལ་རག་ལས་ཤིང་། ཆད་འཇལ་དཔྱེ་ཞིབ་ཀྱང་གནས་པ་མའི་རྟག་དཔྱད་ལ་རག་ལས། ས་མའི་རྟག་དཔྱད་ཀྱང་སྟགས་ཡངས་ཀྱི་ལྷ་ཞིབ་ལ་རག་ལས་སོ། ། གཞན་ཡང་སྐྱེ་ཆུན་འཇུར་འགྲོ་བ་ལྟེ་ཆུན་ལྷན་དེ་ཆུན་ལྷན་མ་ཡིན་པར་འཇུར་ལ་སྟགས་པ་དེ་ཡང་ཆུན་ལྷན་ཏུ་འཇུར་འགྲོ་དེ་དག་བྱ་དངོས་སྤྱི་དང་འདྲ་བར་སྐྱེ་བཞུགས་བཅས་ཤིག་ཡིན། འཇལ་གྱིང་སྤྱི་ནས་བཤད་ན་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་ཚུལ་རིག་གཤེད་བསྐྱར་ནི་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་རེ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་རིག་གཤེད་བསྐྱར་ནི་ཕ་ཞིབ་པྱེ་བྱག་ཏུ་གཏོགས། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གི་ཚུལ་རིག་ནི་བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ལ་ཚུལ་པ་རེ་གཉིས་ཕ་ཞིབ་པྱེ་བྱག་ཡིན་པས། རང་རྒྱལ་གངས་ཏུང་མི་རིགས་ཀྱི་ཐུ་ཚུལ་དང་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་ཚུལ་རིག་གཤེད་བསྐྱར་པྱེད་སྐབས་ཆུན་རིག་དང་མཐུན་པའི་བསམ་གཞིགས་པྱེད་ཐབས་སྤྱད་དེ་སྟགས་ཡངས་ནས་རྟག་དཔྱད་པྱེད་པ་ལས་མཐའ་གཉིས་སུ་ལྷང་མི་ཏུང་ངོ་”③

༩. དེང་རབས་ཀྱི་དཔྱད་ཐབས་གསར་བ་ཡོད་དེ། 《ཚུལ་རིག་ཐུ་ཚུལ་གྱི་བརྒྱ་ཆད་གསར་བའི་ཆོག་མཛོད་》ཏུ་ཚུལ་རིག་གཤེད་བསྐྱར་གྱི་དཔྱད་ཐབས་སྐོར་བཞུན་པ་གཉིས་ཏེ། རྒྱགས་ཆེན་ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་ཐབས་དང་ཆ་མཉམ་ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་ཐབས་སོ། །

རྒྱགས་ཆེན་ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་ཐབས་ལ་རིགས་ལྔ་བཞེ་ཡོད་པ་ལྟེ། (༡) བཅམས་ཆོས་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ། དཔེར་ན། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་རིག་པར་ཆུན་བར་རྒྱགས་ཆེན་ཐེབས་པའི་ཆེ། ཐོག་མར་པར་ཆུན་བར་ཐད་ཀའི་རྒྱགས་ཆེན་གྱི་དོན་དངོས་འབྲེལ་བ་དེ་འཛིན་དེས་ཡིན། ཐད་ཀར་རྒྱགས་ཆེན་ཐེབས་པ་དོན་དངོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྷན་པའི་ཚུལ་རིག་དེ་གཞི་ནས་གཤེད་བསྐྱར་པྱེད་དེས་ཡིན། (༢) རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཡན་གྱི་ཚུལ་རིག་སྤྱང་ཆུལ་ལ་བསྐྱར་གཞི་ཡོད་མེད་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ། དེ་ལ་རིགས་གཉིས་ཏེ། གཅིག་